

FILOZOFSKA FAKULTETA UNIVERZE V LJUBLJANI
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

KAJA DRAGOLJEVIĆ

Lastnosti surfarske leksike

Diplomsko delo (bol.)

Mentorica: red. prof. dr. Andreja Žele

Univerzitetni študijski program prve
stopnje: Slovenistika (dvopredmetno)

Ljubljana, julij 2016

Zahvala

Mojim.

Četudi splošna podoba deske izvira iz njene ne-debeline, sta v simboliki ohranjena izraza deska rešuje in trhla deska. V teh izrazih deska simbolizira čvrstost, trdnost in zaščito, vendar samo kot sredstvo; to sredstvo nas lahko izda, če se z njim ne ravnamo modro: deska je lahko trhla¹.

¹»Premda opča slika daske proizlazi iz njezine nevelike debljine, u simoličkom govoru sačuvali su se izrazi daska spasa i trula daska. U tim izrazima daska simbolizira čvrstoću, uporište, zaštitu, ali samo kao sredstvo; to nas sredstvo može izdati ako se njime ne služimo razborito: daska može biti trula.« (Chevalier Jean, Riječnik simola, MH, Zagreb, 1994). V slovenščino prevedla avtorica diplome.

IZVLEČEK

Lastnosti surfarske leksike

Namen diplomske naloge je predstaviti lastnosti leksike slovenskih deskarjev na valovih. Ker gre za t. i. nova pojmovna področja, sem na podlagi avtentičnih gradiv najprej pripravila nabor najrepreszentativnejših leksemov iz ustne in pisne rabe. Lekseme sem glede na različne kriterije predstavila v preglednici, posamezna problematična mesta sem analizirala še besedilno. Pri analizi sem se osredotočila predvsem na lekseme, ki so glede na izvor iz lastnega jezika (slovenščine), tujim oz. polcitatno prevzetim leksemom sem v preglednici določala le besednovrstno in pomensko opredelitev. Slednjo sem zapisala povsod, kjer prihaja do v slovarju neizpričanega pomena ali pomena, ki se razlikuje od pomena leksema znotraj splošne leksike.

Domačim leksemom sem določala tip pomenskega prenosa. Predstavila sem tudi medleksemska razmerja in žargonizme oz. terminološko zaznamovane lekseme in njihovo pravopisno problematiko.

Ključne besede

polcitatno prevzeti leksemi, pomenska opredelitev, pomenski prenos, medleksemska razmerja, terminološkost in žargonizmi.

ABSTRACT

Characteristics of surf lexicon

The intention of this diploma thesis is to present general characteristics of the lexicon of Slovenian surfers. As it deals with conceptual novelties, I firstly prepared a corpus of some most common lexemes in written and spoken use from authentic materials. I presented these lexemes in a table and also analyzed some of them. I have mainly concentrated on lexemes of Slovene origin; foreign lexemes are only presented in terms of their part of speech and semantic properties. I applied the latter to all the lexemes which do not occur in a dictionary or where the sense of a lexeme differs from the one it has in its general use.

I defined the type of the figurative sense of lexemes of Slovene origin and also presented semantic relations and some jargon terms and their orthography.

Key words

partially translated lexemes, semantic properties, figurative sense, semantic relations, terminology, jargon.

Kazalo

UVOD	7
Opredelitev predmeta raziskovanja	7
Natančnejša opredelitev predmeta	7
Problematična mesta in komentar k naboru	9
1 O LEKSEMU	10
1. 1 POMEN LEKSEMOV	11
1. 2 KATEGORIALNI POMEN ALI POMEN KOT SKLADENJSKA FUNKCIJA – KPS	12
1. 3 TVORJENI LEKSEMI in PROPOZICIJSKI POMEN	12
1. 3. 1 Samostalniška beseda in KPS	13
1. 3. 2 Glagolska beseda in KPS	14
1. 4 DENOTATIVNI POMEN (DENOTATIVNI POMEN ALI POMEN KOT VREDNOST).....	21
2 KLASIFIKACIJA LEKSEMOV IZ NABORA PO TIPOLOGIJI POIMENOVALNIH ZMOŽNOSTI.....	22
2. 1 Tipološka členitev poimenovalnih zmožnosti	22
2. 2 Uvrstitev leksemov v shemo izrazno-pomenske tipologije poimenovanj Ade Vidovič Muha.....	23
2. 2. 1 POSEBNOSTI GLEDE NA BESEDOTVORNE POSTOPKE	23
2. 2. 2 POSEBNOSTI PO BESEDNIH VRSTAH (Samb in Glag).....	27
3 KLASIFIKACIJA LEKSEMOV IZ NABORA PO POMENSKIH POLJIH IN MEDLEKSEMSKA RAZMERJA	30
3. 1 MEDLEKSEMSKA RAZMERJA	30
3. 2 SOPOMENSKOST IN PROTIPOMENSKOST	30
3. 3 NADPOMENSKOST, PODPOMENSKOST in KOHIPONIMIJA	33
4 TERMINOLOŠKOST SURFARSKE LEKSIKE SKOZI PRAVOPISNO PROBLEMATIKO	34
4. 1 POMENSKI PRENOS	35
5 PRAVOPIS	39
5 VIRI IN LITERATURA	42
6 Seznam prilog.....	43

UVOD

Opredelitev predmeta raziskovanja

V svoji diplomski nalogi se bom ukvarjala s surfarsko leksiko, natančneje s problematiko njene definicije, zamejitve in tvorbeno-pretvorbenimi postopki, ki jih ta pozna v slovenščini. Zaradi narave nastajanja te leksike, med Slovenci se razvija predvsem zunaj geografskih meja Slovenije, poleg tega gre za nova pojmovna področja, bom v pričujočo nalogo vključila tudi nekatere lekseme drugih jezikov, predvsem iz angleščine. Nabor leksike za analizo sem pripravila predvsem iz slovenskih pisnih virov, dosegljivih na spletu, saj se mi je zdela pisna izpričanost leksemov eden bistvenih kriterijev nabora, ki sem ga analizirala. Večino gradiva sem iskala na straneh, ki jih urejajo ali soustvarjajo slovenski surfarji, to so predvsem spletne strani SZS (*Surfzveza Slovenije*), forumi (*Totisurf*), družabna omrežja (*Surftržnica* na spletnem omrežju Facebook) in spletne strani slovenskih šol surfanja na valovih.² Pri posameznem leksemu je bila njegova pojavitev na spletu moje glavno merilo za obstoj leksema in posledično za njegovo uvrstitev v nabor. Hkrati je besedilna okolica posameznih leksemov ponudila dovolj gradiva za nadaljnjo kategorizacijo in lingvistično analizo leksemov iz nabora. Poleg pisno izpričanih leksemov sem v nabor in analizo uvrstila tudi nekaj najosnovnejših leksemov, ki se rabijo v izrazito neformalni rabi, ti so označeni z znakom ** pred posameznim leksemom.

Pravopisno, besedotvorno in pomenotvorno specifiko surfarske leksike bom skozi celotno nalogo primerjala s splošnejšimi aktualnimi ugotovitvami in opažanji slovenskih in tujih jezikoslovcev, ki se srečujejo s podobnimi problemi. Ponekod bom zaradi besedotvorne inovativnosti in novih pojmovnih področij posegla tudi po tuji jezikoslovni literaturi in s kontrastivno metodo poskušala čim natančneje opredeliti besedotvorne postopke in pomenonosne značilnosti leksemov, ki se uporabljajo med slovenskimi surfarji.

Poleg omenjenih značilnosti bom na kratko predstavila še socialnozvrstne, pravopisne in semantične posebnosti leksemov iz nabora.

Natančnejša opredelitev predmeta

Surfarska leksika zajema lekseme, ki se pojavljajo med ljudmi, ki se pogovarjajo (ali pišejo) o surfanju. Le-to naj bi poznali že Polinezijci, vendar danes velja, da gre za razmeroma mlado športno disciplino. S Havajev, kjer je v 18. st. surfanje prvi opisal James Cook, se je po l. 1907 prek Kalifornije razširila po celem svetu. Z globalizacijo in sodobnim načinom življenja je

²Ujusansa, Tribu in Manawai.

surfanje postalo dostopnejše širšemu krogu ljudi (tudi Slovencev) in danes ne pomeni več eksotike, neznanke ali prestiža, ampak prej subkulturo, življenjski slog ali celo ideološko pripadnost. S splošno popularizacijo in na drugi strani s profesionalizacijo te discipline je prišlo v 70-ih do ločitve med amaterskim (rekreativnim) in profesionalnim surfanjem, ki pa je pogosto zabrisana: problematika te ločitve se (med drugim) kaže že na jezikovni ravni, kjer prihaja do interferenc med diskurzom, ki je značilen za poimenovanja teh dveh pojmovnih področij. Spiritualni koncept surfanja, t. i. 'aloha spirit', namreč izključuje tekmovalnost, po drugi strani pa je leksem 'like a pro', ki se uporablja kot presežnik med rekreativci, pravzaprav stremljenje k slogu in trikom, ki jih izvajajo profesionalci.

Ne glede na občutek pripadnosti surfarska leksika pripada obojim. Z razmahom športnega turizma, novostmi v oblikovanju desk in s postavljanjem umetnih valov, ne nazadnje pa tudi z oglaševanjem, se surfarska leksika prav gotovo širi tudi med nesurfarje, kar še dodatno upravičuje njeno preučevanje. Ne nazadnje vedno več časa preživimo na spletu, za kar danes med drugim uporabljamo (globalizirano) metaforo: pravimo, da *surfamo*.

Poleg leksemov, ki so se razvili izključno za poimenovanja novih pojmovnih področij (npr. trikov, ki se lahko izvajajo na valu), se v surfarski leksiki uporabljajo tudi leksemi, ki že pripadajo kakemu od novih pojmovnih področij (npr. rolkanju, deskanju na snegu, jadranju),³ terminologijam različnih ved (npr. meteorologiji,⁴ oceanografiji) ali pa so izvirno iz kakega od žargonov (npr. modelarstvo,⁵ industrijsko oblikovanje) in drugih pogovornih zvrsti jezika (npr. sleng mladih).

Kot športna disciplina je deskanje na valovih definirano kot drsenje na vodi s pomočjo deske. Gre torej za aktivnost na vodi, pri kateri deskar izkorišča potisno silo valov, ne pa vetra ali kake druge sile, ki sicer sodeluje pri športih z desko, npr. pri jadranju.

Zaradi geografsko in meteorološko specifičnih pogojev, ki jih ta šport zahteva, so slovenski surfarji prisiljeni veliko potovati (obstajajo tudi pripovedovanja o poskusih v slovenskem morju). To pomeni, da je njihova leksika *a priori* podvržena vplivom tujih jezikov, predvsem seveda angleščine, saj praviloma v tem jeziku poteka večina komunikacije med ljudmi, ki potujejo, zaradi splošnega statusa angleščine kot *lingue france*, ki danes nudi večino leksike

³Tako npr. leksem *dila* (v pomenu 'deska') poznamo pri jadranju in deskanju na valovih, leksem *n-litrška dila* pa samo pri jadranju, saj gre za drug tip deske.

⁴Taka sta npr. *anticiklon*, *venturi efekt*.

⁵Npr. leksemi *sendvič konstrukcija*, *grit cloth*, *laminacija*, *blank*, *balza*.

surfarjem z vsega sveta, predvsem pa zaradi imperializma kalifornijskih surfarjev, ki so z močno kulturno tradicijo in slengom posredno vplivali na razvoj surfanja po vsem svetu.

Problematična mesta in komentar k naboru

V nabor sem zaradi preglednosti in sistemske predvidljivosti poskušala uvrstiti le najreprezentativnejše lekseme oz. lekseme, ki so novi glede na že obstoječe leksikološke zbirke (predvsem te, ki so že popisani v katerem od slovarjev na portalu Fran). Tako se mi npr. pri leksemu *morje* ni zdelo potrebno opozarjati na njegovo izpeljanko *morski*, ki je sicer sestavina nekaterih drugih leksemov iz te leksike, npr. *morska gladina* in *morski tok*; ne nazadnje pa tudi *morski pes*, ki zaradi splošnosti in prepoznavnosti leksema sploh ni uvrščen v nabor. Prav tako pri nekaterih glagolih nisem navajala sistemske predvidljivih glagolnikov (npr. *brati val* → *branje vala*), sem pa glagolnike posebej obravnavala tam, kjer se ti (samostojno ali kot ena od sestavin večbesednega leksema) uveljavljajo kot pravi samostalniški leksemi (ne le kot oblika glagolskega leksema), npr. *deskati* → *deskanje*, oz. kjer samostalniške izglagolske izpeljanke izkazujejo kako posebnost (npr. glasoslovno) ali variantnost, npr. *jahati valove* → *jahanje valov* : *ježa valov*.

Pri samostalniškem leksemu *close out*, ki poimenuje tip vala, zaradi pisne neizpričanosti nisem navajala drugih možnih skladenjskih vlog leksema v slovenščini, niti ne možnih besedotvornih izpeljav, saj gre za sistemske predvidljiv vzorec (*to close out*), ki ima za stavčnočlensko vlogo glagolske besede pomenske ustreznice pisno izpričane v slovenščini (*valovi se zapirajo, padajo*). Možna oblika (izvorna za nastanek leksema v TJ ali variantna) in posebnost, ki se pri leksemu pojavlja, je vseeno zabeležena v stolpcu Posebnosti, tako sem npr. pri leksemu *close out* med posebnostmi zapisala *to close out*, ki je izvorno glagolski leksem, v slovenščini pa je kot tak seveda neizpričan, vendar olajša razumevanje nastanka samostalniškega leksema.

Nasprotno sem poleg leksema *drop in* v nabor umestila leksem ****dropniti (komu)** ne glede na pisno neizpričanost leksema ****dropniti**. To utemeljujem s pogostostjo v nepisani rabi, pa tudi s tem, da se leksem *drop in* ('vriniti se na val') med slovenskimi surfarji praktično ne uporablja kot npr. **narediti nekomu drop in*, saj je taka struktura precej nenaravna, ****dropniti (komu)** pa je zaradi ekonomičnosti in ekspresivnosti v nepisni rabi pogosta. Prav tako v naboru nisem navajala vseh možnih izpeljav leksemov tipa *bodyboard*, *kneeboard*, *longboard*, saj gre za sistemske predvidljiv besedotvorni vzorec, ki ga pozna leksem *bord (board)*.⁶ Drug razlog za nenavedbo ostalih izpeljav pa je ta, da zaradi neizpričane rabe (v pisnem gradivu) nisem mogla

⁶Glej Slovenski smučarski slovar na portalu Fran (dostop 4. 6. 2016).

predvideti, kakšen zapis bi prevladoval (**bodibordanje* : **bodybordanje* : **bodyboardanje*). Podobno sem glede zapisa skupaj : narazen pri leksemih, ki so izvorno neslovenski, upoštevala zapis, ki se pojavlja v gradivih slovenskih surfarjev (v veliki večini primerov je zapis enak izvornemu).

Preglednica z naborom leksemov (Priloga št. 1) je razdeljena glede na različne kategorije: v prvem stolpcu so leksemi navedeni v slovarski obliki, sledijo posebnosti (npr. tipično množinska raba leksema ***bomba*: ***bombe*), način prevzemanja glede na binarno tipološko razdelitev Ade Vidovič Muha (lasten : tuj J), izpis obrazil, besedotvorni pomen, kjer se ga da določati, način tvorjenja, pomenski prenos (označen s P in samo pri domačih leksemih), protipomenska in sopomenska ustreznica in pomenska opredelitev leksema. Namen slednje ni natančna leksikografsko podana razlaga leksema, ampak zgolj orientacijska pomoč bralcu diplomske naloge, ki si s pomočjo približne pomenske opredelitve lažje predstavlja denotat leksemov, s katerimi se (morda) prvič sreča. Pri izvorno domačih leksemih, ki so pomensko že opredeljeni oz. je jasno, za katerega od njihovih pomenov gre, nisem pisala posebne pomenske opredelitve.

Z znakom ** sem označevala lekseme, ki so značilni za neformalno rabo: ustno ali pisno na družbenih omrežjih (*lažji surfač*, *badabem*).

1 O LEKSEMU

Pri opredelitvi pojmov *leksem* in *leksika* izhajam predvsem iz monografij Ade Vidovič Muhe. V njih je *leksem* kot jezikovni znak predstavljen kot temeljna poimenovalna enota jezika, ki »je širši od besede, saj zajema tudi stalne besedne zveze, npr. vrstne (generične) pojme, kot so *beli medved*, *rdeči bor*, *češko pivo* ipd. [...] Zelo splošno rečeno: slovar je dinamičen, odprt zbir (a) poimenovalnih možnosti jezika in hkrati (b) poimenovanj, poimenovalnih prvin kot rezultata poimenovalnih možnosti; gre za dinamično in posledično statično opredelitev slovarja/leksikona določenega jezika. [...] [P]ojem slovar, kot smo ga tu uporabili, je odprt sistem poimenovalnih prvin – leksemov oziroma zbira leksemov – leksike, ki je v zavesti določene jezikovne skupnosti in se glede na posamezno govorno (komunikacijsko) dejanje lahko ustrezno aktualizira.« (Vidovič Muha 2013: 17, 18.)

V svoji diplomski nalogi bom torej predstavila surfarsko leksiko kot odprt sistem leksemov, ki so v zavesti jezikovne skupnosti slovenskih surfarjev. Zaradi odprtosti tega sistema kot njegove bistvene lastnosti in (že v uvodu opisanih) socialno-kulturnih dejavnikov je mogoče ta sistem (slovar) le deloma statično opredeliti. Moja diplomatska naloga je torej poskus nabora najrepreszentativnejših leksemov te leksike kot ene od leksik, ki tvorijo leksiko celotne slovenske jezikovne skupnosti.

»Izrazna podoba leksema (L) torej ni prekrivna s pojmom besede, leksika pa ne s pojmi besedišče, besedje, besedni zaklad. [...] [L]eksem in leksika sta nadpomenki besedi oziroma besedišču, besedju in besednemu zakladu. Poimenovalne prvine jezika niso samo besede, ampak tudi stalne besedne zveze in leksikalizirane krajšave (kratična poimenovanja, simboli), npr. *S* [es] 'stavek', *Nama* (Narodni magazin); slednja so lahko nastala zopet le iz besede ali besedne zveze. Besede in stalne besedne zveze (skupaj s svojo kratično izrazno podobo) sta torej delni množici, ki predstavljata leksiko določenega jezika.

Glede na povedano je mogoče s stališča izrazne podobe samostalniški leksem členiti na krajšane lekseme, načeloma kratice na eni strani in na enobesedne ter večbesedne na drugi, besede še na netvorjene in tvorjene, nestavčne besedne zveze in na takšne z levim ali desnim prilastkom; s pomenskega vidika so vse skupaj [...] lahko brez konotativnega pomena in kot terminološke pretežno enopomenske ali pa s konotativnim pomenom in kot take obvezno neterminološke.« (Vidovič Muha 2013: 25, 26.)

Zgradbeno so leksemi sestavljeni iz morfemov (kot nedeljivih pomenskih enot jezika) oz. iz besed, če so zgradbeno stalne besedne zveze (in ne enobesedni leksemi). Glede na funkcijo, ki jo opravljajo, ločimo morfeme na slovarske in skladijske, glede na njihov pomen pri netvorjenkah so lahko morfemi korenski ali slovnični (dekl-a, dela-ti), pri tvorjenkah pa imajo morfemi še dodatni besedotvorni obrazilni pomen. V diplomski nalogi se bom posebej posvetila predvsem korenskemu morfemu (znotraj poglavja o Tipološki členitvi poimenovalnih zmožnosti in terminološkosti surfarske leksike), slovnične morfeme bom obravnavala (večinoma) v okviru pravopisnih posebnosti surfarske leksike.

1. 1 POMEN LEKSEMOV

Glede na klasifikacijo leksemov po pomenih po Adi Vidovič Muha se bom v svoji diplomski nalogi ukvarjala le z leksemi z obvezno izbirnimi pomeni leksemov.

1.2 KATEGORIALNI POMEN ALI POMEN KOT SKLADENJSKA FUNKCIJA – KPS

V tem razdelku bom predstavila nekatere bistvene posebnosti samostalniške, glagolske in pridevniške besede v okviru določanja kategorialnih pomenskih sestavin leksemom iz nabora. Te so v preglednici zabeležene v stolpcu TIP TVORBE. Glede na to, da so nekateri leksemi iz nabora denotativno in besedotvorno »novi« kot predmet leksikološke obravnave in posledično še niso popisani v slovarju kot urejenem popisu jezikovnosistemskih lastnosti leksike nekega jezika, se mi je zdelo koristno v 1. stolpec navesti, katero stavčnočlensko besedno vrsto leksem prevzema v stavku.

Vsakemu od leksemov sem ustrezno besedno vrsto označevala z naslednjimi znaki: Samb, Glag, Pridb, Prislb, Medm.

Lekseme, ki so sestavljeni iz dveh sestavin, povezanih z vezajem, sem obravnavala kot Samb, prav tako kratična poimenovanja. Podobno sem pri glagolskih leksemih s klitikami zapisala Glag (npr. *navoziti (se)*), pri glagolskih leksemih, katerih druga sestavina je samostalnik, npr. *brati val*, sem zapisala Glag, saj je to jedrna beseda leksema.

1.3 TVORJENI LEKSEMI in PROPOZICIJSKI POMEN

Poleg slovarskega (slovničnega) kategorialnega pomena sem v preglednici določala še propozicijski besedotvorni pomen tvorjenih leksemov, ki ga poznamo znotraj besedotvornih kategorialnih pomenov. Propozicijski besedotvorni pomen »je mogoče pretvorbno povezati s pomensko podstavo – propozicijo povedi. Tovrstna pretvorba omogoča po eni strani objektivizirati vrste in število besedotvornih pomenov, po drugi pa seveda utemeljuje tudi pomenskostrukturno ogrodje stavčne povedi. Izhajajoč prav iz sestavin pomenske podstave (stavčne) povedi, je mogoče ločiti naslednje besedotvorne pomene:

Pov ← De, L, S; [D₁]_{z+} ← Vd/Nl/Np; [D₁]_{z-} ← Pd/Pl/Pp; D₄ ← Rd; D₆ ← Sd; Ok ← Md/Mk/č; Oč ← Čd7Čk/č.« (Vidovič Muha 2013: 34.)

V tabeli, ki je priložena pričujoči diplomski nalogi, je propozicijski besedotvorni pomen posameznih leksemov surfarske leksike označen v stolpcu BESEDOTVORNI POMEN. V njem so zgornje oznake zapisane samo ob leksemih, ki so tvorjeni, saj netvorjeni leksemi v pomenski podstavi nimajo propozicijske povedi, iz katere bi lahko izpeljali besedotvorni propozicijski pomen leksema.

Pri določanju kategorialnih pomenskih sestavin,⁷ katerih prepoznavnost »neposredno ali posredno izhaja iz skladišne vloge – v ožjem smislu stavčnočlenske vloge besede« (Vidovič Muha 2013: 35), sem posebno pozornost namenila morebitnim spremembam kategorialnih lastnosti – pri leksemih, ki so že uvrščeni v slovar, vendar kateri od njihovih pomenov (še) ni zapisan, se pa izkazuje znotraj surfarske leksike (npr. leksem *račka*); in kategorialnim lastnostim leksemov, ki so glede na poimenovalno tipologijo iz drugega jezika tvorjeni po sistemskih besedotvornih postopkih, vendar je katera od sestavin leksema ali njegov korenski morfem glede na tipologijo poimenovalnih zmožnosti iz tujega jezika (npr. leksem *šejpati*).

1. 3. 1 Samostalniška beseda in KPS

V tem poglavju bom izpostavila samostalniške lekseme, katerih slovarske lastnosti so nepredvidljive ali izkazujejo kako posebnost.

Za lekseme, ki so glede na tipologijo poimenovalnih zmožnosti prevzeti iz tujega jezika (odkrito ali zakrito), načeloma velja, da prevzemajo lastnosti domačih samostalnikov moškega spola in da so (regularno) števniki. Načeloma zanje veljajo tudi regularne posebnosti, npr. daljšanje osnove z -j pri samostalniki, ki se končujejo na samoglasnik, npr. *malibu* – *malibuja*. Nekaj izjem:

- samostalniki, ki se končujejo na -a, prevzamejo ženski spol in 1. žensko sklanjatev, npr. leksem *balza*, *lycra*;
- neštevniki leksemi oz. leksemi, ki se (v izvornem jeziku) končujejo na -s in pri prevzetosti (polcitatni) pridobivajo v im. ed. končnico -i, npr. leksem *boardshortsi*;
- leksem *reef boot* pozna posebno daljšanje osnove, tako *reef boot* – *reef bootija* oz. *reef booti* – *reef bootiji* v množini. Poleg tega vzorca leksem *reef boot* pozna pogovarjalno varianto z ekspresivno konotacijo, ki ima osnovo podaljšano s -s- (v ang. izraža množino) in izvira iz pragmatično utemeljene pogostejše množinske rabe leksema v izvornem jeziku. Tako se za množinsko rabo v govoru uporablja variantni vzorec *reef bootsi* – *reef bootsev*;
- kratični leksemi, pri katerih lahko pride do prehoda kratice → kratičnica (npr. leksem *SUP* : *SUP-a* in *sup* : *supa* ali *Sup* : *Supa*) ali pa do prehoda ne pride (kratični leksem *SZS* : *SZS-ja*);

⁷V nadaljevanju KPS.

- leksemi s korenskim morfemom, ki je prvina tujega jezika, a je zaradi ekspresivnosti pogosto rabljen kot osnova leksema v govoru. Zaradi neobstoja slovenske sopomenke (ali vsaj ne dovolj natančne) se je raba razširila tudi na pisnost, tako npr. iz ang. *shape* dobimo samostalniške lekseme *šejpar*, *šejpanje*;
- oblika leksema *račka* je ustaljena in za svoj denotat nima variante kakor npr. leksem *želva* in *želvica*, ki imata isti denotat. Najverjetneje temu botruje ekspresivna tendenca leksike, saj bi se eventualno lahko rabila sistemsko predvidljiva varianta leksema **raca*, ki pa ne obstaja.

Tudi samostalniški leksemi, ki so po poimenovalni tipologiji iz lastnega jezika, so pogosto variantni kakor zgoraj opisana leksema *želva* : *želvica*. Tako npr. leksem *pena* in *penica* (ustno *pen'ca*) in *dila* : *dilca*, kjer se za vse denotate lahko variantno rabi pomanjševalnico. V v prilogi št. 2 (KATEGORIALNE POMENSKE SESTAVINE SAMOSTALNIŠKIH LEKSEMOV) sem zgoraj našteje lekseme še enkrat prikazala glede na KPS, ki jih lahko določamo Samb: to so spol, živost, človeškost, oseba, števnost, sklanjatev in pojmovnost oz. konkretnost (nisem določala le skladenjskih določil, saj bi za to potrebovala sobesedilo). Poleg omenjenih samostalniških leksemov sem navedla še en primer polcitatnega enobesednega samostalniškega leksema in en primer takega večbesednega leksema (*tail* in *tail pad*).

1. 3. 2 Glagolska beseda in KPS

Glagol kot besedna vrsta pozna naslednje slovnične kategorije: osebo, število, prehodnost, način, gl. čas, naklonskost in vidskost. Kategorija glagolskega vida kot t. i. prakategorija slovanskega glagola se pri glagolskih besedah v slovenščini pojavlja kot pogoj za določanje intenzivnosti ali glagolske vezljivosti. To bom obravnavala (med drugim tudi) v tem poglavju, kjer bom izpostavila dve skupini glagolov iz nabora, ki izkazujejo lastnosti, ki so hkrati definirajoče za posamezno skupino in diferencialne v odnosu do drugih skupin, to so vremenski glagoli in glagoli premikanja.

1. 3. 2. 1 Vremenski glagoli

»Vremenski glagoli so zanimiva skupina glagolov – pojave večinoma jezikovno izražajo kot celostne procese, ki svojega obstoja ne dolgujejo nekemu zunanjemu (višjemu) vršilcu ali nosilcu dejavnosti, na kar se skladenjsko navezuje njihova neprisojevalnost oz. brezosebnost. Poleg tega se v njihovem pomenu pogosto zlivata procesualnost in snovnost pojava (npr. ital. *navicare* = *cadere* + *neve*), kar kaže na kompleksna razmerja že v samem pomenju glagolov.» (Grošelj 2014: 17.)

»Slovenske vremenske glagole tipa *deževati*, *treskati*, *snežiti* J. Toporišič uvršča med nevezljive (brez udeležencev, potencialno družljive z okoliščinami) ter prvotno neprisojevalne oz. neosebne, saj ne predvidevajo prvega delovalnika (nastopajo v 3. ed. sr. spola) oz. gre za t. i. prazni osebek (Toporišič 192: 336). [...] Žele padavinske glagole tipa *deževati*, *snežiti* uvršča med glagole naravnih vremenskih pojavov, oblikoskladenjsko pa jih opredeli kot brezosebne. Pri opisu naravnih pojavov gre za nekakšno vzročno pojavnost/silo (tj. medij se zliva s procesom), tako da je osebkova vloga v stavkih s temi glagoli navidezna in samo formalno neprisojevalno stavkovna. Tovrstni vremenski stavki so torej brezoseb(kov)ni, saj imajo zaradi stavkotvornih pogojev t. i. formalni osebek (v 3. os. ed. sr. spola), nimajo pa pravega referenčnega vršilca (čeprav zaznava pojavnosti pogosto vključuje t. i. zunanjega udeleženca; Žele 2012: 33, 35, 38-40, 43). Osebkova neudeleženska vloga je lahko vključena tudi v glagole tipa *padati*, *naletavati* (prim. povedi *Pada*, *Naletava*), lahko pa se del pomenskosti glagola prenese na samostalniški del, prim. *Pada dež*, *Naletava sneg* [...]« (Grošelj 2014: 19, 20.)

Glede na zgornja navedka lahko ugotovimo, da surfarska leksika zajema nekatere glagolske lekseme, ki so bodisi glagoli »s primarnim padavinskim pomenjem«⁸ bodisi so denotatno povezani z vremenskimi razmerami, izstopajo seveda glagolski leksemi, ki poimenujejo valove in ostale z oceanom⁹ povezane pojave. Pravih vremenskih glagolov (npr. padavinskih) ne bom posebej omenjala, ker ti znotraj surfarske leksike ne izkazujejo nobenih posebnosti glede na splošno rabo SKJ.

Najbolj tipične lekseme, ki niso glagolski, vendar denotatno poimenujejo vreme ali oceanske pojave, sem spodaj razvrstila v skupine glede na glagole, ki nastopajo ob njih. Večinoma so to t. i. osnovni/primarni glagoli, ki sami na sebi ne izkazujejo kakšnih posebnosti, vendar jih omenjam zato, ker tvorijo glagolske zveze, značilne za surfarsko leksiko. Nekateri primeri so avtentični (iz že omenjenih gradiv), druge (predvsem značilne za ustno rabo, označene z **) sem v sodelovanju z informatorji oblikovala tako, da so bistvene jezikovne značilnosti leksemov izpostavljene. Da bi poudarila brezosebkovo rabo teh glagolov, sem jih (razen gl. *biti*) navajala v 3. os. ed.

⁸»Glagoli s primarnim padavinskim pomenjem so sln. *deževati*, *dežiti*, *izdeževati se*, *mesti*, *naletavati*, *namesti*, *naškrapljati*, *pršeti*, *primakati*, *pršiti*, *rositi*, *snežiti*, *zadeževati*, *zamesti*, *zametati*, *zapasti*, *zasnežiti*. [...] Sekundarno vremenski so sln. *iti*, *izliti se*, *liti*, *močiti* ... » (Grošelj 2014: 17.)

⁹Opomba: primerjalno z 'morjem' je leksem 'ocean' v surfarski leksiki pogostejši (glej tudi poglavje o medleksemskih razmerjih).

1. BITI (predvsem za opisovanje pogojev, značilnosti določene plaže oz. spota; pri napovedih pogosto v pogojniku, glej 'VIŠINA VODNE GLADINE' spodaj):
 - TUBA → Včeraj so bile neverjetne tube
 - TOK → Tok je močan
 - VAL → Val je blag, nežen, primeren za začetnike, brez moči in počasen; Val je lahko posledica swella
 - plimovanje oz. VIŠINA VODNE GLADINE → Na oseko v petek zjutraj naj bi bila višina vodne gladine 0.5 m nad najnižjo astronomsko višino vodne gladine
2. GRE:
 - VAL → Val gre čez surf
 - PLIMOVANJE¹⁰ → Gre v oseko
 - Z ŽIČNICO → Moral je iti z žičnico, sicer bi se preveč utrudil
3. PRIHAJA:
 - SWELL → Prihaja swell
 - SET → Prihaja nov set valov
4. NAREDI:
 - VETER (različne vrste) → Offshore veter in strme peščene sipine na morskem dnu lahko naredijo zelo dobre valove; Onshore naredi valove (v Jadranu)
5. NASTANE /NAREDI SE/DELA:
 - PENA → Pena nastane po tem, ko se val zlomi; TUBE → Delajo se tube, Naredila se je tuba
6. LOMI SE:
 - VAL → Val se lomi direktno na obalo/nad peščenim dnom
7. POTUJE:
 - VODA → Voda (oziroma pena, ki) potuje proti obali
8. USTVARI:
 - VODA → Voda ustvari močne tokove (vzporedne z obalo); Premikajoče se sipine pogosto ustvarijo vrsto mest, kjer se valovi lomijo
9. TEČE:
 - TOK → Nekateri tokovi tečejo stran od obale

¹⁰Posebej velja opozoriti na razliko v poimenovanju vetrov in plimovanja: če za vetrove velja, da jih poimenujemo glede na smer, od koder pihajo (npr. južni veter prihaja z južne strani neba), pri poimenovanju plime navajamo smer, kamor plimovanje gre.

10. VRAČA SE:

- VODA → Voda se vrne v morje

11. SPREMENI SE:

- VAL → Val se spremeni v chop, postane choppy

12. ZAMENJATI SE:

- VETER → Veter se je zamenjal

13. ZAPRE SE:

- VAL → Val se zapre (kalk!)

14. PIHA:

- VETER (Vetrovi so poimenovani glede na smeri neba ali pa je njihova smer definirana glede na plažo; 3 tipi vetrov: onshore, offshore, cross-shore) → Veter piha proti obali; veter piha stran od obale oz. proti morju; veter piha vzdolžno z obalo

Poleg teh samostalniških leksemov, ki se vežejo z glagolskimi primitivi, se pojavlja še leksem *termični veter*, ki se po navadi ne uporablja v strukturah, tipičnih za veter (npr. veter piha + Prisl.), ampak nastopa kot osebek in se ne veže z glagolom 'pihati', npr. v strukturah z 'biti': *Termični veter je močan, je čutiti* ali z glagoli tipa 'nastane': *Termični veter nastane*; z glagoloma 'krepi se' in 'slabeti': *Termični veter se krepí*.

Kot nekakšni konvertiti med vremenskimi glagoli in glagoli premikanja, kjer je vršilec dejanja Ž-, prizadeto pa bodisi Ž- bodisi Ž+, se pojavljajo glagoli,¹¹ ki strukturno spominjajo na (prave) vremenske glagole, vendar jih zaradi t. i. praznega osebká ne moremo uvrstiti mednje. Kot prizadeto se pri teh glagolih lahko pojavi Ž- (npr. deska) ali Ž+ (npr. surfar). Pogosto so zaznamovani s konotativnim pomenom, saj nedefinirani vršilec dejanja stopnjuje ekspresivnost.

15. VRŽE VEN (glagolska zveza): vreči + Prisl. → To te bo vrglo ven na površje (pri želvi)

16. ODPIHNE: Potrebno je opozoriti na kalk ang. pridevniškega leksema 'blown out' → Kar odpihnilo ga je; (»prazni osebek« je veter)

17. POŽRE → Kar požrlo ga je (»prazni osebek« je val, voda, tok)

¹¹Za več podobnih primerov glej razdelek o glagolu v poglavju Posebnosti surfarske leksike po besednih vrstah.

18. **POJAČA → Popoldan bo sigurno pojačalo ('pogoji se bodo izboljšali, postali primerni za zahtevne surfarje')¹²

1. 3. 2. 2 Glagoli premikanja

Poleg glagolskega primitiva 'biti', ki v zvezah z nekaterimi samostalniškimi leksemi prevzema funkcijo povedkovega določila in le posredno implicira gibanje deskarja, lahko premikanje deskarja pogojno opisujejo tudi zgoraj naštetih glagoli.

19. BITI:

- GOOFY (FOOT), NATURAL, REGULAR → Najprej moraš ugotoviti, ali si goofy ali regular
- POKRIT Z VALOM → Kakšnih 20 sekund je bil pokrit z valom (kalk – 'covered')
- STOAKED → Tisto poletje je bil čisto stoaked (izrazito ustno)
- V TUBI → Ko si v tubi, ne misliš na nič
- (UJET) V VALU → Bil je ujet v valu in moral se mu je prepustiti (kalk – 'caught inside')
- NA PEN'CAH → Prvi dan si samo na pen'cah, potem greš počasi na valove

Pogojno lahko dodamo, da so v tej skupini tudi glagoli oz. glagolske zveze tipa POŽRE, ODPIHNE, VRŽE VEN (glej zgoraj).

Drugo skupino sestavljajo glagoli, kjer je vršilec Ž⁺, gre torej za dejanja, ki jih surfar nadzoruje oz. zavestno povzroča ipd., in zato so v tem smislu pravi glagoli premikanja, saj vršilec prispeva h gibanju deske oz. svojemu premikanju.

20. SPUSTITI SE:

- PO VALU → Med spustom po valu je gledal dol

21. NAREDITI:

- RAČKO/ŽELVICO → Naredil je račko, a ga je vseeno zalilo

22. PELJATI/VOZITI SE:

- PO VALU/ /Z ŽIČNICO → Suvereno se je peljala po valu; Opazoval je, kje se lokalci vozijo z žičnico in jim sledil

23. NAVOZITI SE: → To sezono se je navozila za vsa leta nazaj

¹² Pozor: Homonimni glagol se pojavlja znotraj surfarske leksike še v pomenu 'dobro odpeljati', kjer je Vd Ž⁺, Čl⁺, vendar z izrazito ekspresivno funkcijo, npr. ***Danes je pa tisti Avstralec malo pojačal* (v pomenu 'danes je izvedel nekaj zahtevnih manevrov ali spretno odpeljal kak val').

24. PELJATI/VOZITI:¹³

- **LIKE A PRO → Pelje (se) like a pro; Suvereno vozi od lanske jeseni

25. **FURATI/FURATI (SE): Uveljavljena kot (delna) pomenska ustreznica bazičnim glagolom premikanja¹⁴), ostale sem naštela v poglavju o medleksemskih razmerjih pri sinonimiji. Zaradi eks. fun. je primeren za oglaševanje → *Več furat, manj smrdet*

- VAL → Fura visoke valove;
- DESKO (določen tip) → Že cel teden furam minija

26. JAHATI:

- VAL → Rad jaha valove. jahati valove v pomenu surfati

27. ITI:

- + Predlb., npr. ČEZ PENE → Končno sem prišla čez pen'ce

28. STATI:

- NA SURFU → Znaš stati na surfu?

29. SURFATI (bodisi v pomenu 'stati na deski' bodisi kot 'aktivnost, ki jo redno počne'):

- Ø → Surfam že 10 let
- + Prisl. → Surfa 'like a pro', surfa zrelo, suvereno, na vso moč
- VAL, DESKO (vrsta) → surfa velike valove, surfa minija; Surfa le svojo desko, surfa zahtevnejše deske, do zdaj je surfal le sofrboarde (začetniška deska); Val je surfal frontside
- + Predlb. NA/S → Surfa na Baliju, surfa na 'pencah'; surfati vedno surfam na tej strani plaže; surfa s prijatelji

30. POTOPITI (SE) → Potopiti se pod val

31. OPAZOVATI:

- VAL → Med približevanjem plaži je opazoval valove, da bi se jih naučil brati

32. ČAKATI:

- SET/NA VAL → Celo jutro je v line-up-u čakal svoj val

33. UJETI:

- VAL → Ujel ni niti enega vala, ujame samo 'pence', ujel je vse, kar je hotel : nič ni ujel; semantično je 'ujeti (val)' parafraza leksema 'take-off' (in ostalih variant

¹³Pri glagolih *peljati/voziti* in *peljati/voziti se* velja opozoriti na prostomorfemskost, ki jo je v slovenščini (med drugim) raziskovala Andreja Žele znotraj ergativnosti sl. glagolov.

¹⁴Več oblik tega glagola s predponskim obrazilom sem obravnavala v razdelku o glagolu znotraj poglavja Posebnosti surfarske leksike po besednih vrstah.

s to sestavino: late take-off; take-off point; angled take -off) → gre za najboljšo točko (mesto), da ujameš val

34. VSTATI:

- + Prisl. → Vstala je že takoj na začetku tečaja, Vstal je prvi dan (ko je prvič poskusil surfati), Vstala je prezgodaj : Vstaja prepočasi, Vstaja s skokom (ne postopoma, ampak iz ležečega položaja takoj skoči na noge)¹⁵

35. PASTI:

- + Predlb., npr. S SURFA, → Padel je s surfa, padel je (s surfa) v vodo
- + Prisl., npr. DOL → Padel je dol

Poleg tega nevtralnega leksema se priložnostno (kot izraz kreativnosti) pojavljajo glagolski leksemi z ekspresivnim pomenom, ki zaradi zgoščenosti nadomešča morebitne modifikatorje tega nevtralnega glagolskega leksema.

36. **DROPNITI:

- KOMU (prečkati komu spust po valu, nepričakovano vskočiti) → Lokalec mi je dropnil in od strahu sem za tisti dan končala surfati

37. STATI

- NA SURFU → Znaš stati na surfu?

38. **JAČATI in POJAČATI: v pomenu, da je bodisi izboljšal tehniko bodisi dobro odpeljal nek val, spretno izpeljal nek trik

39. **PEDLATI:

- Ø → Pol ure je moral pedlati, da se je prebil čez pene (potreboval je pol ure, da je prišel 'ven', do line-up)
- + Predlb. → Pedlati ven (v line-up), pedlal je na drugo stran plaže
- + Prisl. → Mlahavo je pedlal, ker je bil utrujen, na vso moč je pedlal, ko ga je zajel val; Prehitro je začel pedlati, zato mu je na koncu zmanjkalo eksplozivnosti
- NA VAL → Pedlal je na vsak še tako majhen val; Pedla le na zadnji val s seta, ker je sicer gneča

40. **NAPEDLATI:

- VAL → Velikih valov na Havajih ne moreš napedlati, tja te odpeljejo s čolnom

¹⁵Glagol 'vstati' zajema enega bistvenih elementov vožnje z desko po valovih, čeprav velja, da obvladovanje tega elementa za okušanje 'aloha spirita' ni potrebno.

41. VESLATI (kot ustreznica pedlanju, največkrat gre za pomen brez vesla, v smislu ležanja na deski z usločenim hrbtom in veslanja z rokami z namenom, da prideš do spota ali da pridobiš hitrost, ko hočeš ujeti val) → Veslal je pol ure, a se je premaknil le za kake 3 metre

Potrebno je opozoriti še na nekatere značilne kolokacije z glagolniki izpostavljenih glagolov, npr. vstajanje: *Ima lepo tehniko vstajanja*; surfanje: *Surfanje mu je spremenilo življenje*, pedlanje: *Vso energijo je porabil za pedlanje* ipd.¹⁶

Poleg omenjenih glagolov (vremenskih in glagolov premikanja) je v smislu posebnih vezljivostnih lastnosti, ki jih izkazujejo znotraj surfarske leksike, potrebno izpostaviti še naslednje glagolske lekseme z obveznimi desnimi določili:

42. BRATI val: pre-brati val, znati pre-brati val, pravilno prebrati val
43. NAVOSKATI: navoskala je desko in stekla v vodo
44. **NAVAKSATI: pozabila je navaksati surf, zato ji ni uspelo odpeljati nobenega vala

In še enega brez obveznega desnega določila:

45. ŠEJPATI: Kje si se naučil šejpati? Nekoč si želim sam sšejpati svojo desko. Še malo jo bo treba pošejpati in bo za v vodo.

1. 4 DENOTATIVNI POMEN (DENOTATIVNI POMEN ALI POMEN KOT VREDNOST)

»[L]eksem na ravni označenega ustreza pomenju – semantemu, a je ta lahko sestavljen iz enega ali več pomenov – sememov. Pomenje je torej skupek predvidljivih povezanih pomenov, ki pripadajo istemu izrazu (označevalcu); večpomenskost (lastnost pomenja) je določena s predvidljivo povezanostjo pomenov po besedotvornih postopkih, s tem se tudi – rečeno zelo posplošeno – loči od enakoizraznosti (homonimije). [...] Denotativni pomen kot sestavino leksema, natančneje – kot sestavino aktualizirane vsebine jezikovnega znaka, je mogoče definirati s pomenskimi sestavinami in njihovo njihovo na različnost obsega predstave denotata temelječo notranjo ali zunanjo hierarhizacijo[.] Pomenska sestavina (PS), *sem*, je najmanjša nedeljiva pomenska enota leksikalnega (slovarskega) pomena [in je d]oločena razločevalno

¹⁶Ostali glagolniki, ki zajemajo vremenske pojave (npr. *valovanje*, *plimovanje*, *izpostavljenost* [plaže]) ali ostale aktivnosti v povezavi s surfanjem (npr. *laminacija*), so obravnavani še v razdelku o besedotvorju.

glede na pomenske sestavine pomenov drugih leksemov, ki sodijo v isto pojmovno (pomensko) polje [...].« (Vidovič Muha 2013: 59.)

Pri denotatnem pomenu leksemov v leksikologiji po navadi omenjamo uvrščevalne (UPS) in razločevalne pomenske sestavine (RPS). S temi se v diplomski nalogi ne bom posebej ukvarjala, sem pa denotatni pomen leksemov predstavila pri posameznih leksemit na različnih mestih v nalogi, bolj sistematično pa tudi v preglednici v prilogi z naborom, in sicer znotraj stolpca POMENSKA OPREDELITEV. Tu torej ne gre za leksikografsko popisan denotatni pomen leksemov, ampak le za okvirno opredelitev pomena, ki ga leksem prevzema znotraj slovenske surfarske leksike. S tem sem želela vsebino diplomske naloge in posledično obravnavano leksiko približati različnim bralcem.

Poleg denotativnega (ali denotatnega) pomena leksemov ločimo še konotativni in pragmatični pomen. Predvsem konotativnega sem obravnavala na več mestih v diplomu, največ v poglavju o posebnostih surfarske leksike.

2 KLASIFIKACIJA LEKSEMOV IZ NABORA PO TIPOLOGIJI POIMENOVALNIH ZMOŽNOSTI

Zaradi izrazno-pomenske raznolikosti surfarske leksike bom le na kratko povzela tipologijo poimenovalnih zmožnosti jezika po Adi Vidovič Muha. V nadaljevanju bom lekseme iz nabora predstavila glede na to tipologijo in analizirala. Meje primere in njihovo problematiko bom še posebej izpostavila na koncu tega poglavja.

2. 1 Tipološka členitev poimenovalnih zmožnosti

Vidovič Muha tipološko členitev poimenovalnih zmožnosti primarno deli na dva vidika: na notranjejezikovni (glede na denotat) in na zunajjezikovni ali jezikovnokulturni vidik, »ki se omejuje na predstavitev izrazne poimenovalne tipologije«. Osredotočila se bom predvsem na drugi, zunajjezikovni vidik, »kjer gre zlasti za sinhrono razmerje domače – prevzeto [...]«. Vidovičeva k temu vidiku prišteva še »t. i. drugotni poimenovalni možnosti, ki temeljita na jezikovni gospodarnosti: tako poenobesedenje (univerbizacija) kot kratičnost načeloma izhajata iz razmerja med poimenovalno večbesednostjo in enobesednostjo, kratičnost pa poleg tega predstavlja še poseben sklop besedotvornih postopkov« (Vidovič Muha 2007: 1).

Besedotvorni postopki so glede na sistemskost lahko predvidljivi ali nepredvidljivi (tj. npr. sklapljanje, ki izhaja iz GPo, npr. *se-ve-da*). Glede na to, da se v surfarski leksiki pojavlja veliko število leksemov, ki so izvirno iz tujega jezika, predvsem pa zaradi dejstva, da je denotat, ki ga poimenujejo ti leksemi, slovensko govorečim deskarjem (čisto historično) bil najprej predstavljen z nedomačimi poimenovanji, je pričakovati, da so domače tvorbe (leksemi) nastale po sistemskih besedotvornih postopkih, vendar so (nekateri) sestavine njihovih skladenjskih postav leksemi, ki so podomačeni, prevzeti polcitatno ali pa predstavljajo le sestavino tujega leksema.

Lekseme iz nabora sem glede na omenjeno binarno razdelitev Ade Vidovič Muha opredeljevala v stolpcu, kjer je zabeležen način prevzemanja. Nekaj tipičnih primerov leksemov za različne opredelitve:

1. leksemi, ki so izvirno iz tujega jezika:
 - **citatno:** *aloha, mahalo, shaka, like a pro, **badabem*;
 - **polcitatno:** *barrel, big gun*;
 - **podomačeno:** *perioda, neoprenska obleka*;
2. leksemi iz lastnega jezika:
 1. **domače:** *račka, suhi trening, umikanje po odpeljanem valu*.

Kot **domače** sem torej opredelila lekseme, ki so bodisi netvorjeni (tip *rt, oseka*), tvorjeni kot SBZ (*reševalno informacijski znaki*) ali po katerem od besedotvornih postopkov (sistemsko predvidljivi, npr. *glad-ina, brez-vetr-je, dil-ca* in nepredvidljivi: *SZS*) bodisi so pomenotvorni, torej je pri njih prišlo do zamenjave paradigmatskih ali sintagmatskih lastnosti, npr. *račka, suhi trening, deska, dila*. Kot **podomačeno** sem označevala globalizme, npr. *kontinentalna polica* ali *Beaufortova lestvica*, ki so pravzaprav kalki (*continental shelf, Beaufort scale*), in lekseme, ki izkazujejo sistemsko predvidljive besedotvorne postopke, vendar so nekatere od njihovih sestavin (korenski morfemi) izvirno iz tujega jezika, npr. *custom deska, surfati, **pedlati, **surfagram* ipd. Take primere, ki so problematični v smislu domače (besedotvorni postopek) : podomačeno (sestavina, korenski morfem), sem natančneje analizirala v nadaljevanju.

2. 2 Uvrstitev leksemov v shemo izrazno-pomenske tipologije poimenovanj Ade Vidovič Muha

2. 2. 1 POSEBNOSTI GLEDE NA BESEDOTVORNE POSTOPKE

Glede prevzetih leksemov lahko rečemo, da je največ takih, ki so prevzeti polcitatno (*wetsuit*), ostali so podomačeni (*perioda*) ali se rabijo citatno. Kot citatno prevzeti leksemi, ki skladenjsko prevzemajo vlogo medmetne besede ali prislova, se v surfarski leksiki pojavljajo naslednji leksemi: *mehalo, shaka, bubu; bro, brother, like a pro*.

Poleg že omenjenih skupin sem kot podomačeno označevala še lekseme, pri katerih gre z besedotvornega vidika za domače lekseme, pri katerih pa je ena od sestavin besedotvorne podstave homonimna s tujim leksemom (npr. v leksemu *surfanje*, homonimna z ang. leksemom *surf*) ali ima v besedotvorni podstavi fonetično prilagojeno katero od njegovih sestavin (*pedlati*, iz ang. leksema *to paddle*). Na tem mestu velja opozoriti, da je jezik zapleten sistem, ki ga ne moremo vedno shematično določati, saj se v njem pojavljajo inovacije in anomalne enote, ki jih lahko določimo kot mejne primere ali pa zanje ustvarimo novo kategorijo. V primeru spodaj predstavljenih leksemov lahko kljub »posebnemu« načinu tvorjenja rečemo, da leksemi izkazujejo neko skupno značilnost, tj. podomačitev/prilagoditev tuje sestavine, ki se kot korenski morfem vključuje v ustaljeni besedotvorni vzorec. Dodati gre še to, da glede na splošno leksiko slovenskega jezika to ni nikakršna inovacija (leksem *rentati* v SNB), gre le za tendenco znotraj surfarske leksike,¹⁷ da oblika leksema *a priori* opozori na konotativni pomen kot bistveno značilnost te leksike, s čimer natančneje določi denotat leksema (tipičen primer je *šejpanje : oblikovanje*).

Tako npr. polcitatno prevzeti leksem *custom surfboard* in samostalniški leksem *custom deska*, ki ima jedrno sestavino domačo, druga (*custom*) pa je prevzeta po analogiji iz tujega leksema. Poleg njenega zapisa in izgovarjave je v domačem leksemu prevzeto tudi njeno mesto glede na jedrno besedo. Mesto levega (neujemalnega) prilastka, ki ga beseda *custom* zavzema glede na jedrno besedo, je pravopisno seveda problematično, vendar je hkrati treba opozoriti na dejstvo, da leksem z drugačno notranjo razporeditvijo sestavin ne bi ohranil pomenskih lastnosti, ki jih prinaša zveza *custom deska*. Pri tem leksemu je potrebno dodati še dvoje: prvo je dejstvo, da je vzorec levega neujemalnega prilastka, ki nastopa v samostalniškem leksemu poleg samostalniškega jedra v pridevniški vlogi v Slovarju novejšega besedja produktiven vzorec, pri katerem sta problematična njegovo normiranje in kodifikacija, saj gre za v slovenščini nenaraven besedni red. Kot drugo moramo pri pravopisni problematiki omeniti *de facto* domačo

¹⁷In očitno tudi slovenščine (ali celo družbe širše), da v svojo leksiko vključuje lekseme s slengovskimi značilnostmi.

ustreznico, ki jo ima denotat leksema *custom surfboard*, tj. *deska po naročilu*, ki pa je v pisni rabi neizpričan (vsaj ne v pomenu surfarske deske).

Tuja sestavina, ki jo prevzemajo leksemi, tvorjeni po sistemskih besedotvornih vzorcih, se na podoben način pojavlja še v naslednjih leksemih: ***vaksati*, ***dropniti* (komu), ***lažji surfač*, ***napedlati*, ***pedlati*, ***popniti*, ***rentati*, ***surfagram*, *šejpanje*, *program za šejpanje*, *šejpar*, *šejpati*, *surfati*, *surfmobil*, *supati*. Kot je razvidno že na prvi pogled, prihaja pri različnih leksemih do različnih stopenj prilagoditev, predvsem pri zapisu, kjer gre za fonetično poenostavitev (*vaksati*) ali prenos v domač fonetični (in pisavni) sistem, npr. *šejpati*. Potrebno je opozoriti še na dejstvo, da je za večino teh leksemov izrazito značilna ustna raba in ekspresivnost, razen izpeljank iz *šejp-* in *surf-* ter *rentati* in *jačati* oz. *jača*, ki so ali že skoraj terminološke (*šejp-*), rabljenje in zabeležene kot del splošnega novejšega besedja (*rentati*) ali pa prihaja do katere od sprememb paradigmatskih in sintagmatskih značilnosti leksema, natančneje pomenske vsebovanosti (leksema *jačati* in *jača*).

Na te lekseme lahko pogojno gledamo kot na domače (torej take, ki se tvorijo s katerim od besedotvornih postopkov) le s pridržkom, da je ena od besed iz odvisnega dela skladijske podlage leksema, beseda, ki je fonetično ali (in) pisavno prilagojena, torej sposojena. Ker so ti leksemi z vidika prilagoditve in posledično podomačitve ene od sestavin skladijske podlage na nek način mejni, če že ne posebni, jih bom spodaj še dodatno analizirala, in sicer glede na posamezne korenske morfeme:

1. Izpeljanke iz korenskega morfema *šejp-* so navadna gl. izpeljanka *šejpati*, navadna prid. izpeljanka *šejparski*,¹⁸ nav. sam. izpeljanka *šejpar* in *šejpanje* ali večbesedni leksem *program za šejpanje*. Korenski morfem *šejp-* izhaja iz ang. *shape* 'oblika', kar je v smislu določanja skladijske podlage problematično predvsem pri najbolj »osnovnem« leksemu iz tega kor. morfema: *šejpati* → *dajati šejp* ('obliko') ali *delati kaj šejpano* ('oblikovano'), pri čemer je v neki fazi potrebno sprejeti morfem *šejp-* kot ekvivalent sl. morfemu *oblik-*, s čimer posledično pride do izenačenja med leksemoma *oblika*, *oblike*, *obliki* in *šejp(-ø)*, *šejpa*, *šejpu*. Tudi ostali besedotvorni postopki zgornjih leksemov iz *šejp-* so sistemsko predvidljivi in (z omenjenim pridržkom) povsem regularni: *oblikovalec* (*tisti, ki oblikuje*) : *šejpar* (*tisti, ki šejpa*), *oblikovanje* (*to, da se oblikuje*) : *šejpanje* (*to, da se šejpa*) itd. Sposobnost tvorbe celotne besedne družine kaže na ustaljenost teh leksemov znotraj surfarske leksike oz. na popolno udomačitev. Med

¹⁸Leksem v nabor ni vključen zaradi prostorske omejenosti v povezavi z besedotvorno predvidljivostjo.

sopomenskimi leksemi *oblikovati*, *oblikovalec/izdelovalec*, *oblikovanje* : *šejpati*, *šejpar*, *šejpanje* slednji prevladujejo. To preferenco sama pripisujem dejstvu, da leksem *šejpati* v primerjavi z leksemom *oblikovati* prav s svojo besedotvorno posebnostjo v smislu podomačene sestavine natančneje zamejuje denotat, kar ga posledično dela terminološkega (več o tem v poglavju o terminološkosti surfarske leksike).

2. Korenski morfem *surf-* je prav tako zelo zastopan: od prvostopenjskih tvorjenk *surf* (In), *surfati* (In), *surfanje* (In), *surf*ar (In), *surfarski* (In), *surfarij* (Im) do višjestopenjskih *surf*mobil (Zo-m), ****surfagram** (Zm-p) in večbesednega leksema *lažji surfač*, kjer je sestavina leksema (s tem korenem) besedotvorno Im. Korenski morfem *surf-* je v slovenščino prevzet iz ang. *surf* kot 'deska',¹⁹ kjer prihaja do izenačitve sam. leksemov *surf-ø*, *surfa*, *surf*u proti *deska*, *deske*, *deski*, kar besedotvorno dopušča tvorjenje leksemov tipa *surfati* (*premikati se s surfom*), *surf*ar (*tisti, ki je v zvezi s surfom*), *surfarski* (*tak, ki je v zvezi s surfom*), *surfarij* (*takrat, ko se surfa*) do višjestopenjskih *surf*mobil (*avtomobil za surfanje*) in takih z ekspresivnim konotativnim pomenom ****surfagram** (Zm-p) ipd., ki so besedotvorno sicer sistemsko predvidljive, a z omenjenim pridržkom pri korenskem morfemu. Ta jih dela inovativne ali jim vsaj določa konotativni pomen, npr. *surfarija*, *surfmanija*, *surfoman*, *surf*ofobija ipd.²⁰ (teh leksemov ni v naboru, saj gre za priložnostnice). Večbesedni leksem ****lažji surfač** sem v nabor uvrstila kot primer ekspresivnega poimenovanja, kjer pridevniško določilo *lažji* s pomenskim prenosom dodatno modificira jedrno besedo leksema, ki je besedotvorno samostalniška modifikacijska izpeljanka s priponskim obrazilom *-ač*, ki je tudi širše zelo značilno za modifikacijske izpeljanke s konotativnim pomenom.
3. Korenski morfem *ped-* izhaja iz ang. *to paddle* 'veslati', pri čemer za razliko od prejšnjih dveh ne prihaja do izenačitve tipa *šejp* : *oblika* po analogiji bi lahko napačno sklepali na **(zavesljaj : *ped/*pedel)*, vendar se v smislu izenačitve pojavlja zgolj *veslanje* : *pedlanje*, torej z glagolnikom leksemov *veslati* in *pedlati*. Še skladenjske podlage leksemov: *pedlati* (*delati kaj s pedlanjem*), *napedlati* (*pedlati na kaj*), ki se tvori po analogiji *veslati* (In) → *naveslati* (Se). Opozoriti je treba, da gre pri tem čisto domačem leksemu za slovarsko še ne zabeležen pomen, saj pod 'naveslati' na portalu Fran najdemo le leksem 'naveslati se' iz Pleteršnikovega slovarja, kjer pa prosti morfem 'se' predmetno določa glagol, za razliko od leksema *naveslati* (Se), kjer je predmetno določilo npr. val.

¹⁹Etimologiji, pomenu in pomenjih leksema *surf* sem zaradi boljše preglednosti poglavja več pozornosti namenila v poglavju o terminološkosti surfarske leksike.

²⁰Kot zanimivost (ali morda v izogib zmedi) naj omenim zasedenost leksema *surf*inija (balkonska lončnica).

4. Korenski morfem *vaks-* (iz ang. wax 'vosek'), kjer prihaja do izenačenja na morfemski ravni *vos-* : *vaks-* (→ *vosek*, *voska*, *vosku* : *vaks*, *vaksa*, *vaksu*), ki analoško tvori In ****vaksati** (*delati z vaksom*) : *voskati* (*delati z voskom*) in Se ****navaksati** (*dati vaks na*) : *navoskati* (*dati vosek na*). Obe glagolski sestavljenki (kakor je to običajno za predpanske gl. tvorjenke) sta v primerjavi z In *voskati* in *vaksati* dovršni.
5. Leksema ****dropniti** (komu) in *popniti* sta kljub različnim slovničnim omejitvam predmetnega določila glede na vrsto podomačenosti korenska morfema podobna, saj *drop-* v *dropniti* izhaja iz ang. *drop in*, *pop-* v *popniti* pa iz ang. *pop-up*. Kot je razvidno iz jedrnega dela tujega leksema tvorita korenska morfema *pop-* in *drop-*, ki tvorita glagolska leksema ****dropniti** (In) in ****popniti** (In), pri čemer ne prihaja do izenačenj tipa *šejp-ø* : oblik-a v leksemu *šejpati*. Domače ustreznice leksemoma *dropniti* (*narediti drop in*) in *popniti* (*narediti pop-up*) so denotatno ustrezne v zelo omejenem smislu, kar dokazuje terminološkost teh dveh leksemov.
6. Poseben je še leksem *supati* (In), katerega korenski morfem je homonimen s samostalniškim leksemom *SUP*. Gre za kratični leksem iz večbesedne podstave: *SUP* (*stand up paddle*). Korenski morfem *sup-* je hkrati homonimen s samostalniškim leksemom *sup* v pomenu 'posebna napihljiva deska za SUP-anje', torej prihaja do izenačitve na izrazni ravni *sup-* (kor. morfem) : *SUP-ø* (kor. morfem) in na ravni *sup* (leksem, 'pripomoček') : *SUP* (leksem, 'šport') ter posledično dvojniškega glag. leksema: *supanje* (In) ali *SUP-anje* (In). Leksem *SUP* je edini kratični leksem iz nabora, kjer prihaja do grafemsko izraženega in v gradivu izpričanega prehoda od kratice (*SUP*) do kratičnice (*sup*). Več o kratičnosti in pomenu tega leksema sem zapisala v poglavju o terminološkosti surfarske leksike, na tem mestu velja opozoriti le še na sopomenski leksem leksema *sup*: *SUP-deska* (Zm).

2. 2. 2 POSEBNOSTI PO BESEDNIH VRSTAH (Samb in Glag)

2. 2. 2. 1. Samostalniški leksemi

Samostalniški leksemi, ki tvorijo surfarsko leksiko in so izrazno-pomensko iz lastnega jezika (slovenščine), so lahko netvorjeni (*deska*, *greben*, *plima*, *pogoj*, *rt*, *trik*, *val*, *zdrs*) ali tvorjeni, ki jih dalje glede na shemo izrazno-pomenske tipologije poimenovanj po Vidovič Muha lahko razdelimo na tri skupine:

1. SBZ (*dolžina deske*, *kajakaška čelada*, *ježa valov*, *krivina surfa*, *lažji surfač*, *lom vala*, *lovljenje vala*, *neoprenska obleka*, *oblika surfa*, *program za šejpanje*,

reševalno informacijski znaki, rešilni jopič, sodniški obrazec, obalna straža, umikanje po odpeljanem valu, vodna gladina, vstop v vodo; od teh še SBZ, ki so *de facto* globalizmi, pri katerih pogosto prihaja do pomenskega prenosa in so hkrati terminološki leksemi kake stroke: *amplituda plimovanja, astronomska oseka, grit cloth, 'suhi' trening, sendvič konstrukcija, surfarsko uho, tabele za plimovanje, termični veter, venturi efekt, kontinentalna polica, poliestrska smola, sinoptična karta*);

2. na ravni besede po sistemsko predvidljivem besedotvornem postopku (In: *deskanje, deskati, dila, dno, gladina, globina, oblikovalec, plimovanje, sipina, smernik, surfanje, surfar, plitvina, poškodba, šejpanje, šejpar, širina, tečajnik, udarnina, valovanje, varnost, vožnja, zadovoljstvo*,²¹ *zavoj*; Im: *dilca, penica (pen'ca), surfarij, vrvica*; Tpz: *brezvetrje, obris, podhladitev, zatišje*; Zm-p: *surfagram*; Zom: *surfmobil*) ali take, ki so nastale iz GPo – sklopi (/), in besede, nastale po sistemsko nepredvidljivem besedotvornem postopku (kratice *SUP, ISP, ASP* in simbol *V*²²);
3. samostalniški leksemi, ki so pomenotvorno iz besede ali SBZ kot rezultat pomenske vsebovanosti (*tečaj, lokalec, pena* in *penica* (pomen št. 1 in pomen št. 2 v naboru) ali nastali s katero od podvrst pomenskega prenosa:
 - paradigmatski vidik (asociativnost) – leksikalizirani metaforični pomen, ki je lahko posplošujoči ali specifikirajoči: *želva, želvica, nos, račka, rep, stena, špička, žičnica*;
 - sintagmatski vidik (povezovalnost) – leksikalizirani metonimični (*surfanje, plimovanje*) ali leksikalizirani sinekdohični pomen (*lycra, neopren*).

Samostalniški leksemi so iz tujega jezika lahko prevzeti zakrito, tu gre za denotatne in pomenske kalke, ki so lahko:

- iz klasičnih (/),²³

²¹Priponsko obrazilo -stvo je lahko tudi tipična pripona samostalniških Im (za pomensko skupino Prid iz Spo) za izražanje skupnih imen, npr. žen-stvo (več, veliko žensk).

²²Za označevanje oblike spodnje krivine surfa.

²³Zanimivo je, da na svetovnem spletu ni veliko zadetkov za *surfobijo* ('surfophobia'). Celó za francoščino, kjer so t. i. *suffixes savantes* ali znanstvene pripone znane kot zelo produktivne, je teh zadetkov zelo malo oz. prevladujejo *peur des vagues* ('strah pred valovi'), *peur de l'eau* ('strah pred vodo') ipd.

- iz globalnih (*anticiklon, ciklon, izobara, kanal, kevlar, tuba, laminacija, laminator, laminirati, meditacija, meteorologija, mikrobalon, neopren, nirvana, ocean, oceanografija, linija, perioda, plaža, polikarbonat, polieretan, pozer, refrakcija, sam. set* (univerbiziran) znotraj leksemov *set valov* in *set smernikov; surf, štart*);
- iz drugih jezikov (/).

Lahko pa so iz TJ prevzeti izraženo, in sicer:

- citatno (/);
- polcitatno²⁴ (*air, leash, backside, backwash, barrel, beachbreak, blank, crest*,²⁵ *zone*²⁶);
- sistemsko prevzeto (*balza, aceton, epoksi*).

2. 2. 2. 2 Glagol

Pomensko glagolski leksemi surfarske leksike pripadajo trem različnim tipom aktivnosti: prvi so vremenski glagoli (navadno brez izraženega delovalnika), drugi poimenujejo gibanje surfarja (delovalnik je torej Ž+, ČI+), tretji denotatno pokrivajo proces izdelave deske (delovalnik isto Ž+, ČI+). Pri zadnjih dveh skupinah prihaja do posebnosti, predvsem v okviru konotativnega pomena, ki se vzpostavlja besedotvorno ali s kakim od pomenskih prenosov.

Pri glagolskih leksemih prihaja besedotvorno predvsem do posebnosti glede korenskega morfema, ki je podomačen (poglavje Posebnosti po besedotvornih postopkih). Problematični so torej predvsem primeri tipa *rentati* (In) → **delati z rentanim*, kjer je leksemkost sestavine *rentano* vprašljiva. Drugače je pri leksemu *surfati*, kjer prihaja do izenačitve korenskega morfema *surf-* s samostalniškim leksemom *surf-ø*.

V smislu denotata so posebni naslednji leksemi: *naveslati/**napedlati, šejpati/oblikovati, navoskati/**navaksati, surfati/deskati* → kjer sl. ustreznice sicer obstajajo, vendar denotatno niso tako natančne kot podomačitve. Podobno velja za glagole ***popniti, **dropniti, rentati* → kjer so domače ustreznice denotatno še bolj splošne, npr. *vriniti se (na val)* za ***dropniti, dvigniti se, skočiti, (sunkovito) vstati* za ***popniti* ali *izposoditi si* za ***rentati*.

²⁴Zaradi obsežnosti nisem navajala vseh leksemov, vendar gre za vse sam. lekseme, ki so v preglednici z naborom (priloga št. 1) v stolpcu VIDIK PREVZEMANJA označeni kot polcitatni.

²⁵Potrebno je opozoriti, da je leksem *crest* v izvornem jeziku (ang.) lahko besednovrstno samostalnik ali glagol (npr. *waves are cresting*).

²⁶Zanimivo je, da se globalizem 'cona' iz splošne leksike, ki formalno spominja na leksem *zone*, v surf. leksiki ne rabi.

Posebni so glagolski leksemi s predmetnim določilom Ž-, Čl-, kar se največkrat aktualizira kot val, tipa: *napumpati val*, *ujeti val*, *loviti val* ali *surf/deska*, npr. *navoskati surf*, ***navaksati surf*.

Pomensko sta blizu glagolska leksema ***pojačati* in ***trgati*, pri čemer je *trgati* nedovršen, *pojačati* pa dovršen, kar posledično opredeljuje tudi njun denotat.

3 KLASIFIKACIJA LEKSEMOV IZ NABORA PO POMENSKIH POLJIH IN MEDLEKSEMSKA RAZMERJA

Surfarsko leksiko lahko glede na pomenska polja razdelimo v spodaj naštetе skupine. V naboru leksike sem vsako od teh skupin pobarvala s svojo barvo.

1. vrste in deli deske ter ostala oprema – modra;
2. izdelava (oblikovalec, materiali, orodje, postopki) – rdeča;
3. pogoji (voda, veter, vrste valov) – vijolična;
4. deskar (vožnja, manevri, varnost, poškodbe, pravila, tekmovanja, pozdravi in posebni izrazi) – črna.

3. 1 MEDLEKSEMSKA RAZMERJA

Poleg različnih pomenov in pomenskih sestavin posameznih leksemov surfarske leksike sem želela v preglednici prikazati tudi odnose, ki se vzpostavljajo med posameznimi leksemi iz preglednice.

V preglednici z naborom leksike so sopomenski leksemi in morebitne ustreznice v slovenskem ali angleškem jeziku zapisane v stolpcu; protipomenk, nadpomenk in podpomenk zaradi preglednosti nisem vnašala, ta razmerja sem obravnavala v nadaljevanju.

Nekaterih možnih sopomenskih leksemov, ki niso bistveni za surfarsko leksiko, nisem navajala, tako npr. leksemu *rentati* nisem navajala eventualnega protipomenskega leksema *kupiti*.

3. 2 SOPOMENSKOST IN PROTIPOMENSKOST

Ada Vidovič Muha za sopomenskost kot razmerje pomenske istosti pravi, da se začne na ravni besedotvornih (obrazilnih) morfemov. »Leksemi, katerih najmanj en pomen izkazuje prekrivnost z najmanj enim pomenom nekega drugega leksema, pa se torej imenujejo sinonimi« (Vidovič Muha 2000: 160). Glede vstopanja pomenov leksema v sopomenska razmerja lahko omenimo še to, da je sopomenskost horizontalni jezikovni pojav (nasproti večpomenskosti, ki je vertikalna).

Primeri sopomenk iz nabora:

1. na ravni domače : prevzeto:

- *dilca, dila, deska : surf, surfboard, stick, board;*
- *deskanje, jahanje valov, (lovljenje valov) : surfanje;*
- *neoprenska obleka : neopren, wetsuit;*
- *skeg, fin : smernik;*
- *skok : air;*
- *leash, cord : vrvica;*
- *želva, želvica : turtle;*
- *vzhodnik, zahodnik, jugo, severni veter : east wind, west wind, south wind, nord wind;*
- *škatla za smernike : fin box;*
- *levi/desni val : left, right;*
- *oblikovalec, izdelovalec : šejpar;*
- *stena (vala) : face;*
- *vrh : peak;*
- *poletni neopren : springy;*
- *val : wave;*
- *valovanje : swell;*
- *osnova : blank;*
- *oblika : template;*
- *račka : duckdive;*
- *padec : wipeout;*
- *vosek : wax;*
- *voskati (na-) : **vaksati (na-);*
- *veslati (na-) : **pedlati (na-);*
- *žleb, žlebič : channel;*
- *skleda : bowl;*
- *čistilni val : clean-up wave;*
- *žičnica : rip current;*
- *zavoj : turn;*
- *tabele za plimovanja : tide tabels;*

2. polcitatni prevzeti leksemi med sabo:

- *mini mal : mini malibu : malibu;*
- *skeg : fin;*
- *stick : board : surfboard : surf;*
- *(outside : line-up);*
- *goofy : screw (foot);*
- *cord : leash;*
- *regular : natural;*

3. na ravni domače : domače:

- *perioda : periodica;*
- *deska : dila : dilca;*
- *pena : penica : pen'ca;*
- *želva : želvica;*
- *voziti (se) : peljati (se) : deskati (se);*
- *žleb : žlebič, ipd.*

Opozoriti je potrebno na ekspresivno funkcijo jezika, ki je pogosto povod za nastanek novih sopomenskih leksemov, še posebno v diskurzu, ki je slengovsko zaznamovan. Tako se v določenih krogih po navadi normirajo preference in trendi rabe določenega bolj (ali manj) ekspresivnega leksema, od splošno bolj poznanih in nevtralnih sopomenskih leksemov *voziti (se) : peljati (se) : deskati (se)* do leksema ***trgati* 'zelo dobro deskati, obvladati deskanje', npr. *Model trga* (kot sl. ustreznica za *ripping*), in takih z manj predvidljivim pomenom oz. izrazitim konotativnim pomenom, npr. ***požaliti (ga/jih)*, ***pogaziti (ga/jih)*, ***zgaziti (ga/jih)*.

Primeri protipomenk iz nabora:

1. na ravni domače : prevzeto:

- *popolno razvito morje : flat;*
- *račka; želva, želvica : duckdive; turtle;*
- *severni veter, jugo, zahodnik, vzhodnik : north wind, south wind, west wind, east wind;*

2. na ravni domače : domače:

- *globina : plitvina* (Opomba: Da plitvina ni popoln protipomenski leksem, vidimo po tem, da se globino lahko izraža v metrih, za plitvino pa to ni običajno.);

- *račka* : želva, želvica;
 - *stati* : (pasti), uleči (se);
 - pogojno še *veter* : brezvetrje;
3. polcitatni prevzeti leksemi med sabo (taki, za katere protipomenski domači leksemi nimajo ustreznice²⁷):
- *becksideside* : *frontside*;
 - *screw foot, goofy* : *regular, natural*;
 - *springy* : *full suit*;
 - *onshore* : *offshore* (tudi kohiponima za smer vetra).

3.3 NADPOMENSKOST, PODPOMENSKOST in KOHIPONIMIJA

Za nad- in podpomensko medleksemsko razmerje (ki pa se lahko uvaja tudi znotraj pomenov enega, vsaj dvopomenskega leksema) je značilno, da uvaja t. i. *inkluzijo* ali *zajetost*. *Zajetost* je torej pojem, značilen za nadpomenke, medtem ko je pojem *vsebovanosti* – *implicitnosti* lasten tako nad- kot podpomenkam. Medleksemsko razmerje podpomenskosti pozna (glede na razmerje nujnosti) ločitev na dve glavni skupini: na *neposredno* ali *posredno izraženost*.

V okviru *medleksemске vzporedne podpomenskosti* ali *kohiponimije* Vidovič Muha omenja še pojem *sorednosti*, ki je pogojen s skupno nadpomenko, npr. *breza, bukev, gaber* kot kohiponimi v odnosu do nadpomenskega leksema *listavec*.

Primeri podpomenk iz nabora:

- *trik* → *open face maneuver, air, floater, tuba*
- *tipi repa*: *square* (kvadraten rep), *pintail* (špičast rep), *swallow/fish tail* (ribji ali lastovičji rep);
- *reševalno informacijski znaki* : *Pridobivanje pozornosti, Pojdi po plavalca/deskarja, Pojdi bolj stran od obale, Pojdi levo ali desno, Ostani na mestu, Poglej pod vodo, Sporočilo razumljeno, Sporočilo ni razumljeno, Vrni se na obalo*;
- *postavitev smernikov* : *single fin, thruster* (3-je fini), *twin in quad* (2 in 4-je fini)
- *neoprenska obleka (neopren)* : *steamer, full suit, shorty*;
- *valovi*: *reefbreaks, beachbreak, reefbreaks*;
- *veter* : *onshore, off shore, cross shore*; *veter* : *jugo, vzhodnik, zahodnik, severnik*;

²⁷Zanemarila sem opisne sopomenke oz. parafraze, npr. *onshore* : *veter*, ki piha z morja na obalo.

- *deska : shortboard, gun/big gun, longboard, mini/mini mal/malibu, kneeboard, bodyboard.*

Primeri kohiponimov iz nabora:

- *shortboard, gun/big gun : longboard : mini/mini mal/malibu : kneeboard : bodyboard;*
- *natural : regular : goofy : screw foot;*
- *thrustler : twin : quad : single fin;*
- *full suit, springsuit, shory;*
- *belly (~trebušasta) : flat (~ploščata) : concave (~konkavna) : V (oblika deske) : channels (žlebiči);*
- *cutback, top turn, bottom turn, kickout.*

4 TERMINOLOŠKOST SURFARSKE LEKSIKE SKOZI PRAVOPISNO PROBLEMATIKO

Za terminološke lekseme po navadi velja, da so enopomenski in čustveno nezaznamovani, velikokrat je njihov pomen tvorjen s pomenskim prenosom (torej s pomensko vsebovanostjo). Take lekseme bom predstavila v nadaljevanju, ostalih terminoloških (ali žargonskih) leksemov zaradi preobsežnosti ne bom posebej izpostavljala, razen citatno prevzetih, ki so zaradi pragmatičnega pomena specifični. Glede na nabor v prilogi št. 1 so citatni leksemi s pragmatičnim. pomenom naslednji: prislovni leksem *like a pro* in medmetni *aloha, mahalo, shaka, bubu, bro, brah*.

- *like a pro* poleg denotatnega pomena v ang. 'kakor profesionalec' izraža tudi pohvalo, občudovanje;
- *aloha* v havajščini pomensko izraža sprejemanje drugega, hvaležnost, sočutje, mir ipd., pragmatično pa je to običajen pozdrav med surfarji (kakor *živijo* v splošni leksiki);
- *mahalo* v havajščini izraža 'hvala', pragmatično pa se uporablja tudi kot končen pozdrav med surfarji v znak hvaležnosti in spoštovanja drugega;
- leksem *shaka* izhaja iz havajščine in pragmatično navadno izraža sproščen pozdrav (v splošni leksiki *Živijo, kako gre?*), pospremljen s posebno gesto z roko, ki velja kot pozdrav z istoimenskim poimenovanjem;
- leksem *bubu* poimenuje manjšo poškodbo (prasko), do katere je prišlo med deskanjem, pragmatično izraža tolažbo in vliva pogum;

- *bro, brah* iz ang. 'brat' kot poimenovanje za surfarskega kolega (načeloma vsakega surfarja), pozdrav kolegu kot vzklik ali kot mašilo na koncu stavka.

4. 1 POMENSKI PRENOS

Leksemi, ki so v surfarski leksiki tvorjeni s pomočjo spremembe paradigmatskih ali sintagmatskih značilnosti leksema, so v preglednici v naboru označeni s črko P v stolpcu POMENSKI PRENOS.²⁸ Med njimi niso vsi nujno terminološki, npr. ***bolano*, ***pojača*, ali pa so terminološki v kaki drugi stroki, npr. *kontinentalna polica* (v geografiji). Kot terminološki leksemi s pomenskim prenosom se izključno v surfarski leksiki uveljavljajo naslednji leksemi: *brati val*, *levi val*, *desni val*, *račka*, *želva/želvica*, *rep in nos (surfa)*, *navoskati/**navaksati*, *naveslati/**napedlati (val)*, *surfarsko uho*, *žičnica*, *V*; pa tudi taki, ki so širše razumljivi: *popolno razvito morje*, *stena (vala)*, *lokalec*, *špička*, *suhi trening*, *lom vala*, *jahati val(-ove)* z glagolnikoma *jahanje val(-a, -ov)* in *ježa val(-a, -ov)*. Natančnejše opredelitve in utemeljitve, zakaj so ti leksemi terminološki:

- *Brati val*: gre za glagolsko zvezo z natančno opredeljenim denotatnim pomenom, tj. 'znati opredeliti, ali gre za levi ali desni val (ali se bo val zlomil na levo ali desno stran gledano s kopnega)'. Vidimo, da se pri pomenski razlagi pojavljata leksema, ki sta prav tako terminološka, kar je prav tako pogosta značilnost terminoloških leksemov.
- *Levi val*: 'val, ki se zlomi z leve proti desni, gledano s kopnega' in leksem *desni val*: 'val, ki se zlomi z desne proti levi, gledano s kopnega'. Pri obeh se zopet pojavlja leksem iz nabora surfarske leksike, tj. *lom vala*.
- *Račka* in podobno še *želva* s sopomenko *želvica*, kjer gre za način prehoda čez oz. pod peno, ki prihaja proti obali med pedlanjem surfarja v line-up. Pri teh leksemih prihaja do tipičnega pomenskega prenosa (po obliki), ki je v terminologijah zelo pogost. Pomensko bi leksem *račka* opredelili kot 'način prehoda čez peno, kjer deskar z rokami najprej potisne prednji del deske pod gladino, potem pa še zadnji del s kolenom ali stopalom in tako omogoči peni prehod proti obali, ne da bi ga ta potegnila s sabo'. Leksema *želva* in *želvica* sta, kakor smo že omenili, sinonimna, le da pri zadnjem besedotvorno prihaja do prehoda iz navadne v modifikacijsko izpeljanko (s konotativnim pomenom torej), ki je prav tako pomembna značilnost surfarske leksike

²⁸Polcitatnim leksemom, pri katerih prihaja v izvirnem jeziku do pomenskega prenosa, tega nisem določala, je pa zelo pogost.

in terminološke leksike širše, npr. leksem *miška* v računalništvu. Pomensko sta leksema *želva* in *želvica*: 'način prehoda pod peno, pri katerem deskar skoči z deske v vodo, njen nos pa potegne s sabo pod vodo, da prihajajoča pena potisne še preostanek deske pod vodo in steče prek (ta tip prehoda je primeren za večje deske)'.

- *Rep* in *nos* (surfa) sta tipični vrsti prenosa po obliki, kakor npr. *zob* v mehaniki, *noga* mize v mizarstvu, kjer prihaja do poimenovanja dela celote (kakega predmeta) po analogiji poimenovanja dela celote (človeškega/živalskega) telesa. Pri leksemih *rep* in *nos* se po navadi v kontekstu razume, da gre za del deske in ne npr. kak trik. Kot *rep* torej: 'zadnji del deske (njegova dvignjenost desko upočasni, vendar ji da okretnost)'; kot *nos* pa 'prednji del deske'.
- Pri leksemih *navoskati* in ***navaksati* zopet prihaja do izpusta, saj je dodatna predmetna določitev (deska/surf ipd.) nepotrebna. Pomensko sta oba leksema sinonima in pomenita 'nanesti vosek na zgornjo površino deske z namenom, da ta ne drsi'. Opozoriti je potrebno, da je leksem *navoskati* slovenskemu govorcu sicer razumljiv, vendar manj običajen, medtem ko je leksem ***navaksati* manj razumljiv, vendar tudi nenujno terminološki, saj je bolj značilen za ustno rabo, torej ni tako uveljavljen kot npr. *šejpanje*, ki je pisno dobro zastopan (izpričan v različnih virih).
- Sopomenska para leksemov *naveslati* in ***napedlati* ter *veslati* in ***pedlati*, kjer ***napedlati* in ***pedlati* podobno nista terminološka v enaki meri kot njuna pripadajoča sopomenska leksema, saj je ***napedlati* zaznamovan z ustno rabo, vendar je hkrati pogostejši v smislu izpričanosti v gradivu, namenjenem interni uporabi med slovenskimi surfarji (npr. Priročnik za učitelje surfanja). Pri vseh teh štirih leksemih gre za 'premikanje po morju z veslanjem z rokami, ležeč na deski', kjer prihaja do prenosa po obliki (veslo : roka) vendar se pri sestavljenih leksemih, ki sta glagolsko vidsko dovršna, poudarja krajši čas njunega trajanja, saj gre (denotatno) za dejanje, ki se odvija v relativno krajšem času (***napedlati* po navadi pomeni čas 5 zamahov, od katerih so 3 močnejši in sočasni z globljimi izdihi), medtem ko je pri glagolu *veslati* trajanje neomejeno. V prid terminološkosti leksema ***pedlati* : *veslati* lahko dodamo še argument specifičnosti oz. razločevalnosti med različnimi disciplinami vodnih športov. V leksiki kajakašev se namreč leksem ***pedlati* sploh ne pojavlja, saj (kakor ocenjujem) aktivnost veslanja ni toliko v ospredju kot predmet (veslo), s katerim si pri tej aktivnosti kajakaš pomaga. Nasprotno je pri surfanju v ospredju aktivnost sama (ta lahko traja zelo dolgo, preden surfarju uspe priti v line-up in ujeti val), torej njeno trajanje, pri tem pa posnemanje učinka vesla, ki ga želi deskar doseči s premikanjem rok (in hrbtnih mišic).

- Pri leksemu *popolno razvito morje* prihaja do prenosa le pri eni sestavini tega večbesednega leksema, tj. *razvito*, ki leksemu daje enovit den. pomen: 'končna višina valov, do katere ti pridejo v eni od faz življenjskega ciklusa valov na oceanu'.
- Pri leksemu ***napumpati val* prihaja do pomenskega prenosa po obliki gibanja, ki ga zahteva pumpa oz. meh. Gre za podoben prenos kot pri ***pedlati* in *veslati*.

Pri leksemih, ki so polcitatno prevzeti, je pom. prenos zelo pogost, vendar teh leksemov ne bom posebej obravnavala, saj v slovenščini svojega pomena *de facto* ne vzpostavljajo s pomenskim prenosom, ampak so kalkiranja poimenovanja (npr. *bowl*).

Poleg teh leksemov se kot terminološki (s pomenskim prenosom) v surfarski leksiki uporabljajo še naslednji leksemi, ki pa so hkrati terminološki (ali vsaj kot žargonizmi) tudi v kaki drugi vedi ali interesni dejavnosti:

- Sam. leksem *surfarsko uho* je pravzaprav kalk (*surfer's ear*) in je terminološki v smislu leksema *teniški komolec* v medicini. Pomensko gre za 'rast kosti v sluhovodu, ki ga sčasoma zapre', izhaja pa iz pogostosti tega zdravstvenega problema, ki se zaradi konstantnega padanja v vodo na bok pojavlja pri surfarjih.
- Leksem *žičnica* se (za zdaj v slovenski leksiki) uveljavlja s prenosom po obliki in ne kot eden od pomenov leksema *žičnica* v smislu *žičnica* s portala Fran: 'naprava za prevoz oseb ali tovora, pri kateri se breme pomika po vrvi, napeti med podporami', čeprav je zelo možno, da bodo v prihodnosti kje razvili podobno napravo za uporabo na vodi. Leksem bi pomensko lahko opredelili kot 'način premika nazaj v line-up po tem, ko je deskar odpeljal val in se posledično približal obali. Deskar pri poti nazaj na zeleno mesto v vodi izkorišča moč vodnega toka, ki odvaja vodo, ki z valovi priteka k obali, nazaj v morje.' Leksem *žičnica* se kot žargonizem rabi v smučanju, planinstvu ipd., npr. *krožna žičnica*, *gondolska žičnica* v Slovenskem smučarskem slovarju (na portalu Fran).
- Leksem *V*, ki je simbol, vendar ne v smislu S 'stavek' ali S 'žveplo', ampak npr. v šiviljstvu kot *V-izrez*, s pomenom: 'črki v podobna oblika spodnje krivine deske'.
- Leksem *stena vala* s prenosom po obliki v pomenu 'navpičen in (še) ne zlomljen del vala' je manj terminološki v smislu, da je leksem razumljiv širše in torej ne prihaja do kakšnega posebnega dogovora znotraj skupine (sl.) surfarjev. Pri tem leksemu je zanimiv kontrastivni vidik ang. sopomenke temu leksemu, kjer prav tako prihaja do pomenskega prenosa po obliki: ang. *face* ('obraz') : *stena*.

- Loksem *lokalec*, kjer prihaja do pomenske vsebovanosti leksema, saj gre znotraj vseh pomenj leksema znotraj surfarske leksike bodisi za 'deskarje, ki živijo ob spotu' ali za te, 'ki ves čas deskajo na določenem spotu', v nobenem primeru pa torej ne gre za primarni splošni pomen leksema v smislu 'prebivalca', saj samo prebivališče tu ni bistveno, v ospredju je seveda odnos, ki se vzpostavlja znotraj surfarjev kot skupnosti.
- Leksem *špička* je (predvidevam) zaradi posrečenega prenosa po obliki in z besedotvorno modifikacijo (pomanjševalnico) širše poznan v različnih športnih disciplinah (npr. v gimnastiki), vendar presenetljivo ni izpričan na portalu Fran (leksem je sicer zabeležen, a v drugih pomenih). V surfarski leksiki bi pomen tega leksema opredelili kot 'pravilno držo stopal deskarja, ki leži na deski in vesla'.
- Leksem *lom vala* z vsemi oblikami (val se lomi, lomljenje vala ipd.) je seveda prenos po obliki in hkrati terminološki v drugih strokah, npr. v fiziki. Znotraj surfarske leksike se podobno opredeljuje kot: 'spreminjanje smeri (vode) zaradi kake prepreke, npr. peščene sipine, grebena, skal na morskem dnu'.
- Leksem *suhi trening* se (verjetno) rabi tudi v kakem drugem vodnem športu, vendar gre vsekakor za terminološko rabo v smislu specifičnosti vaj, ki jih ta trening vključuje, saj so te vaje bodisi razgibalne, bodisi posnemovalne gibanju v vodi, tj. denimo vstajanje (t. i. *pop-up*). Pomensko torej leksem opredeljujemo: 'trening, ki se izvaja kot predpriprava na aktivnost v vodi (ogrevanje, simulacija gibov surfanja)'.
- Leksema *sendvič konstrukcija* in *mikrobalon*, za katerega smo že omenili, da se uporabljata v oblikovanju. Oba bolj kot sami surfarski leksiki pripadata šejpanju oz. oblikovanju in izdelavi desk. *Sendvič konstrukcija* je pomensko 'način izdelave umetnih materialov iz več slojev', pri *mikrobalonu* gre za 'polnilo pri popravilu dingov', ki spominja na majhne balone. Spodaj sem ju obravnavala še s pravopisnega vidika.
- Leksem *tuba* je jezikovno zanimiv na dveh ravneh: v smislu pomenskega prenosa bi lahko rekli, da bi v slovenščini leksem *cev* bolje posnemal obliko vala, ki ga ta leksem poimenuje, vendar je verjetno zaradi vpliva izvirnega leksema (tube v ang.) pri prenosu iz angleščine prišlo do ustalitve leksema *tuba* v pomenu 'cevi podoben val, v katerem deskajo boljši deskarji'. Po drugi strani pa pri pomenskem prenosu prihaja tudi do sovpadanja z leksemom *tuba* v pomenu glasbenega inštrumenta, kar je v smislu oblike prav tako povedno.
- Leksem *žlebič* svoj terminološki pomen znotraj surfarske leksike v gradivu vzpostavlja samo kot pomanjševalnica: 'manjše podolgovate vdolbine na spodnji strani deske, ki

povečajo hitrost'; podobno kot v geografiji (term. pomen leksema *žlebič* na portalu Fran).

- Pri leksemu *vrvica* prihaja do pomenskega prenosa po obliki, kot njegova term. sopomenka se vzpostavlja tudi polcitatno prevzet ang. leksem *leash* (manj pogosto tudi *cord*), oba torej v pomenu: 'vrvica z repa deske, ki si jo deskar priveže okrog gležnja, da mu deska ne uide'. Leksem *vrvica* se z različnimi pridevniškimi določili kot terminološki uporablja v planinstvu, samostojno pa v ribištvu.
- Leksem *jahati val* izhaja iz prenosa po obliki in je od vseh zgoraj naštetih term. leksemov najmanj terminološki, saj pri njem prevladuje vloga njegovega konotativnega pomena. To ga kot leksem znotraj surfarske leksike vzpostavlja bolj kot sopomenko leksemom *surfati*, *deskati*, *voziti se* ipd., ne pa kot terminološko poimenovanje predmetnosti, kakor npr. *račka* (besedotvorno Im, za katere je značilen konotativni pomen, vendar nima sopomenskega leksema).

5 PRAVOPIS

Izpostavila bom le nekaj najbolj reprezentativnih leksemov, ki so znotraj surfarske leksike problematični.

1. *surfati*: Sama etimologija leksema surf je zelo zanimiva, sploh če upoštevamo dejstvo, da so Polinezijci, ki veljajo za začetnike surfanja, najprej »surfali« brez deske ali surfa, kar danes imenujemo *body-surfing*. Obstaja več razlag o etimologiji leksema,²⁹ vendar se bom v tem poglavju ukvarjala samo z normativnostjo njegovega zapisa v slovenščini. Glede na SP 2001 lahko pišemo *surf* (šport. žarg.) ali *surf*, pri izpeljankah velja podobno, torej (*surfati*, *surfati*, *surfanje*, *surfanje*), pri izpeljanki *surfari* (v SP 2001 in SSKJ) prihaja do posebnosti v SNB, kjer je ta leksem zapisan s priponskim obrazilom -er, ki izhaja iz angleščine, kar je v priročniku tudi navedeno (z velikim tiskanim E, ki označuje etimologijo). Omenim lahko še to, da sem med pregledovanjem gradiva (internega in spletnega) pri leksemih s korenskim morfem surf- opazila največ neskladij (tudi znotraj enega besedila).
2. Glagolski leksemi tipa ***dropniti*, ***popniti*, ***pedlati* so (kot sem že omenila) tvorjeni po sistemskih besedotvornih postopkih, vendar je njihov korenski morphem izvorno iz

²⁹Predvsem v povezavi z metaforičnim leksemom 'surfati po internetu' (ang. surfing the internet) obstaja veliko zanimivih člankov, npr: <http://www.netmom.com/about-net-mom/25-meet-net-mom/26-surfing-the-internet.html>, <http://www.phrases.org.uk/meanings/surfing.html>, <http://www.surfertoday.com/surfing/11478-the-origin-of-the-word-surfing>.

tujega jezika (angleščine), pri čemer prihaja do fonetične in grafemske prilagoditve. Ti leksemi so v naboru in v diplomski nalogi označeni z znakom **, kar nakazuje njihovo izrazito ustno rabo, vendar gre, kot sem pokazala v razdelku o terminološkosti leksike, za tipične terminološke ali žargonsko zaznamovane lekseme, ki so sicer tvorjeni po podobnih postopkih kot npr. slengizmi, vendar je njihov zapis v gradivu, ki sem ga analizirala (Priročnik za učitelje surfanja) izrazito enovarianten.

3. Leksema *šejpati* nisem označevala z **, saj gre za leksem, ki je (tudi) pisno zelo zastopan in pravopisno normiran. Poleg tega gre (poleg *surfati*) za najbolj tipičen terminološki leksem surfarske leksike v slovenščini, katerega korenski morfem je izvirno iz tujega jezika.
4. Pravopisno so problematični še leksemi tipa *sendvič konstrukcija*, kjer prihaja do v slovenščini nenaravnega besednega reda. Problem takih stav je obravnavan tudi v SNB, kjer so avtorji nejeдро sestavino takega samostalniškega leksema (tukaj *sendvič*) poimenovali *samostalni* v *pridevniški rabi*, prihaja torej do konvezivnosti.
5. Kratična poimenovanja so v surfarski leksiki izvirno iz večbesednih leksemov, pri njih pa prihaja do posebnosti predvsem pri že omenjenem leksemu SUP, kjer pride do prehoda iz kratice v kratičnico, kar je grafemsko označeno s prehodom iz velikih tiskanih črk v male: *SUP*, *sup*. Raba tega leksema (na portalu Fran je zabeležen samo v SSSJ³⁰) je še nenormirana, kar je zelo očitno v (pisni) rabi, kjer pogosto prihaja do neenotnega zapisa v istem besedilu.
6. Kot pomembno lastnost surfarske leksike je potrebno omeniti še nekatera lastna imena, ki jih v nabor nisem vnašala, vendar so pojmovno del te leksike. To so predvsem zemljepisna imena (npr. *Waimea Bay*, *Bali*, *Kanarci*, *Havaji*, *Todos Santos (Mehika)*, *Maverics (Kalifornija)*), pri katerih prihaja do fonetičnih in grafemskih podomačitev, kadar so te normativno-kodifikacijsko popisane. Pri občnih lastnih imenih prihaja pravopisno do posebnosti predvsem pri poimenovanju za državno prvenstvo v surfanju,³¹ ki izhaja iz zemljepisnega lastnega imena (*Medulin*): *Medo* in *Medo semis* 'polfinale', poleg tega tudi *Jugo Majstr*.

Povzetek

V svoji diplomski nalogi sem skladno z zastavljenim ciljem predstavila nekatere jezikovne značilnosti leksemov slovenskih deskarjev na valovih. Nabor leksemov sem predstavila v

³⁰Sprotni slovar slovenskega jezika: spletna izdaja od 2014.

³¹To se tradicionalno odvija v Medulinu, na Hrvaškem. Lani je prvič potekalo v Zarautzu v Baskiji.

preglednici, kjer sem jih opredelila pomensko in jezikovno (tip tvorbe, vidik prevzemanja, pomenski prenos, medleksemska razmerja). Problematična mesta in posebnosti sem podrobneje analizirala z vidika kategorialnih pomenskih sestavin; pri vidiku prevzemanja sem izpostavila lekseme, ki so glede na binarno delitev poimenovalnih zmožnosti iz lastnega (in ne iz tujega) jezika, npr. leksemi *račka*, *želvica*, *žičnica*, *stena vala*; opozorila sem na besedotvorne posebnosti, prevsem pri glagolskih leksemih tipa *šejpati*, *napumpati val*, *naveslati val*; predstavila sem problematiko medleksemskih razmerij (*deska* : *surf*, *šejpati* : *oblikovati*, *morje* : *ocean*) in pravopisa (prehod iz kratice v kratičnico: *SUP* > *sup*) ter izpostavila nekaj žargonizmov (*šejpanje*), posebej še te s pomenskim prenosom (*račka*, *želvica*, *nos* in *rep deske*).

5 VIRI IN LITERATURA

Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2014. 2. izd. Ljubljana: ZRC SAZU.

Portal Fran. *Na spletu*.

VIDOVIČ MUHA, A., 1988: Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zloženk. Ljubljana: Partizanska knjiga, Znanstveni tisk.

--, 2000: Slovensko leksikalno pomenoslovje (SLP). Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

--, 2011: Slovensko skladenjsko besedotvorje (SSB). Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

--, 2013: Slovensko leksikalno pomenoslovje (SLP). Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

--, 2007: Izrazno-pomenska tipologija poimenovanj. *Na spletu*.

Andreja ŽELE, 2012: Pomensko-skladenjske lastnosti slovenskega glagola. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.

--, 2001: Vezljivost v slovenskem jeziku. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.

Robert GROŠELJ, 2014: »Vremenska« vezljivost slovenskih in italijanskih padavinskih glagolov. V: Agnes Pisanski Peterlin, Mojca Schlamberger Brezar idr. (ur.): Prevodoslovno usmerjene kontrastivne študije. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

6 Seznam prilog

Priloga št. 1 (Izjava o avtorstvu)

Priloga št. 2 (Nabor)

Priloga št. 3 (Glagol)

Priloga št. 4 (Samostalnik)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 6. 7. 2016, Kaja Dragoljević